

بررسی تطبیقی ضمان ناشی از فعل غیر و آثار حاکم بر آن در حقوق ایران و فرانسه

دکتر سید رضا باقری^۱ / فاطمه نقیبه علمداردهی^۲

* تاریخ دریافت ۱۴۰۰/۰۵/۰۵ / تاریخ پذیرش ۱۴۰۰/۰۵/۳۱

چکیده

ضمان ناشی از فعل غیر معمولاً بر عهده اشخاصی قرار می‌گیرد که چون فعالیت دیگری را راهبردی می‌کنند، دارای بهترین موقعیت برای پیش بینی خسارات ناشی از چنین فعالیتی و زیر پوشش بیمه قرار دادن آن هستند. به همین دلیل در این حوزه از مسئولیت شرایط مرسوم ضمان، تعدیل شده است. در حقوق کشور فرانسه تا سال ۱۹۹۱ مسئولیت مدنی ناشی از فعل غیر استثنایی تلقی می‌گردید و ماده ۱۳۸۴ قانون مدنی فرانسه در مورد برخی از مصادیق مسئولیت ناشی از عمل غیر به صورت استثنایی و محدود تفسیر می‌گردید. از آن سال به بعد با تفسیر دیوان، استثناء تبدیل به قاعده شد. بر خلاف حقوق جزا، در مسئولیت مدنی گاه شاهد هستیم که شخص مسئول جبران خسارتی می‌شود که خود او در ایجاد آن دخالتی نداشته است. چنین مسئولیتی برای بی گناهان خلاف اصل است، لذا در هر مورد این پرسش مطرح می‌شود که چرا باید شخصی مسئول خطای دیگران قرار گیرد؟ پاسخ دقیق این سؤال را باید در هر مورد جداگانه داد، ولی به اجمال می‌توان گفت این دو مصلحت مبنای مسئولیت شخص نسبت به اعمال دیگران قرار می‌گیرد: ۱- برای این که زیان دیده با اعصاب یا ورشکستگی مسبب اصلی روبرو نشود و ضرری جبران نشده باقی نماند. قانونگذار تنها کسانی را که به نوعی در راه ورود خسارت دخالت داشته‌اند مسئول قرار می‌دهد. مسئولیت تضامنی این گروه در برابر زیان دیده، خطر پایمال شدن حق او را کاهش می‌دهد. نظیر مسئولیت تضامنی غاصبان با کسی که مال دیگری را تلف کرده است. ۲- برای این که شخص نسبت به رفتار کسانی که با نظارت و هدایت او به کاری می‌پردازند یا به حکم قانون به او سپرده شده‌اند احساس مسئولیت کند و در بازرسی و نظارت خود اهمال نرزد. نظیر مسئولیت ولی نسبت به اعمال کودکان و مسئولیت کارفرما نسبت به خساراتی که کارگران به دیگران می‌زنند.

واژگان کلیدی: ضمان، مسئولیت مدنی، فعل غیر، حقوق ایران و فرانسه.

^۱ استادیار و عضو هیأت علمی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه روزبهان ساری. (نویسنده مسئول)

civildroit@yahoo.com

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه روزبهان ساری.

naqibfateme76@gmail.com